

Rekenkamercommissie

Gemeenteraad van Veldhoven
Postbus 10101
5500 GA Veldhoven

datum	: 14 december 2018	behandeld door	: J.M. van Berlo
uw kenmerk	:	Afdeling	: griffie
uw brief van	:	Telefoon	: 040-2839946/06-48176054
ons kenmerk	:	banknummer	: 12.63.26.940
bijlage	: 1		
onderwerp	: Aanbieding rapport "De Veldhovense raad als volksvertegenwoordiger"		

Geachte leden van de Raad,

Conform haar onderzoeksprogramma 2018 heeft de rekenkamercommissie van Veldhoven onderzoek gedaan naar de volksvertegenwoordigende rol van de gemeenteraad. De bevindingen, conclusies en aanbevelingen heeft de rekenkamercommissie neergelegd in een eindrapport.

Anders dan gebruikelijk heeft geen wederhoorprocedure met het college van burgemeester en wethouders plaatsgevonden. De reden daarvoor is, dat het onderzoek uitsluitend betrekking heeft op de wijze, waarop de gemeenteraad van Veldhoven zijn volksvertegenwoordigende rol invult. Wel is aan de griffie gevraagd om de feitelijke bevindingen op hun juistheid te toetsen. De opmerkingen van de griffie zijn in het rapport verwerkt.

In dit rapport hebben wij een aantal aandachtspunten voor uw raad opgenomen. Wij stellen om in een werksessie van uw raad aan de hand van deze aandachtspunten te komen tot een aantal concrete acties, die de volksvertegenwoordigende rol van de raad als entiteit zouden kunnen versterken.

Hierbij hebben wij het genoegen u ons eindrapport inzake dit onderzoek aan te bieden.

Met vriendelijke groet,
Namens de Rekenkamercommissie van de gemeente Veldhoven,

J.M. van Berlo,
Secretaris.

De Veldhovense raad als volksvertegenwoordiger

Een onderzoek naar beelden over de rol
van de raad als volksvertegenwoordiger

November 2018

Rekenkamercommissie gemeente Veldhoven

J.J.M. van den Heuvel,	voorzitter
Vacature	lid
J.A.M. van Hulst,	lid/raadslid
J.P.G.M. Kaspers,	lid/raadslid

J.M. van Berlo (secretaris) Postbus 10101, 5500 GA Veldhoven,
Telefoon: 040-2839946/06-48176054, e-mail: Hans.vanBerlo@veldhoven.nl

Inhoudsopgave	Pag.
1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen	5
1.3 Aanpak onderzoek	5
2. Trends en beleid over de volksvertegenwoordigende rol	7
2.1 Trends	7
2.2 Beleid	8
2.3 Concluderend	9
3. Vormgeving en beelden volksvertegenwoordigende rol	10
3.1 Vormgeving aan de hand van enkele dossiers	10
3.2 Beelden bij inwoners	12
3.3 Onderzoek werkwijze en positie gemeenteraad Veldhoven	13
3.4 Activiteiten en opvattingen van de huidige raadsfracties	15
3.5 Concluderend	16
4. Gebruik van de verschillende instrumenten	18
4.1 Mogelijke instrumenten	18
4.2 Mogelijkheden voor burgers tijdens raadsvergaderingen	18
4.3 Gebruik van instrumenten	19
4.4 Concluderend	20
5. Aandachtspunten	21
Bijlagen	25
Bijlage 1: Overzicht geïnterviewde personen	26

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

In het functioneren van de gemeenteraad staan drie belangrijke rollen centraal: die van kadersteller, controleur en volksvertegenwoordiger. Daarnaast heeft de gemeenteraad een belangrijke verantwoordelijkheid voor het financiële budget van de gemeente.

In december 2016 heeft de griffie de resultaten van het onderzoek 'Werkwijze en positionering werkwijze gemeenteraad Veldhoven' gepresenteerd. Hieruit blijkt dat van de drie klassieke rollen van de raad de volksvertegenwoordigende rol hen het meest aanspreekt.

Tot nu toe heeft de RKC Veldhoven geen onderzoek naar de rol van volksvertegenwoordiger gedaan. Met de veranderende positie van de gemeente en daarmee ook van de gemeenteraad wordt het opportuun geacht dit onderwerp eens tegen het licht te houden.

Wanneer het de intentie is om meer ruimte aan inwoners te laten en te opereren als onderdeel van het Veldhovense netwerk, heeft dat ook consequenties voor het handelen van de gemeenteraad.

In de rapportage wordt gezocht naar aandachtspunten voor de totale raad. Er wordt niet gerapporteerd op het niveau van individuele fracties.

1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen

Het doel van het onderzoek is om inzichtelijk te maken op welke wijze de raad inhoud geeft aan zijn volksvertegenwoordigende rol en na te gaan waar eventuele verbeteringen mogelijk en wenselijk zijn.

In het licht van deze doelstelling worden de volgende onderzoeksvragen gesteld:

1. Welke trends in het beleid kunnen worden onderkend?
2. Is er in Veldhoven beleid over de volksvertegenwoordigende rol van de raad?
3. Op welke wijze geven de raad en de raadsfracties inhoud aan hun rol als volksvertegenwoordiger?
4. Hoe wordt deze rolinvulling door anderen en de raadsfracties zelf beoordeeld?
5. Welke instrumenten worden gebruikt om de rol van volksvertegenwoordiger vorm te geven?
6. Waar zien de raadsleden en burgers de grootste kansen om de volksvertegenwoordigende rol van de gemeenteraad te versterken?

1.3 Aanpak onderzoek

In het onderzoek wordt gebruik gemaakt van verschillende methoden en doelgroepen. Daarbij zijn in het onderzoek een aantal fases te onderscheiden.

Deze worden hieronder toegelicht.

- a. *Documentenanalyse*; het onderzoek is gestart met de analyse van de documenten over de rol van de gemeenteraad als volksvertegenwoordiger. Het gaat hierbij om de algemene literatuur over dit onderwerp, maar vooral om de documenten, die

specifiek betrekking hebben op de Veldhovense situatie. De analyse op basis van deze documenten hebben de basis gevormd voor de fases b en c.

- b. *Gesprekken met inwoners*; in het centrum van Veldhoven zijn korte gesprekjes gevoerd met passanten over de raad als volksvertegenwoordiger. Met vertegenwoordigers van 'Veldhoven aan tafel' en wijkplatforms zijn meer uitgebreide gesprekken gevoerd om na te gaan hoe zij de volksvertegenwoordigende rol van de gemeenteraad beoordelen.
- c. *Interviews binnen de gemeente*; om de resultaten uit de documentenanalyse te toetsen en te verdiepen zijn interviews gehouden met vertegenwoordigers van de fracties uit de gemeenteraad, met de griffier en vertegenwoordigers van de ambtelijke organisatie;
- d. *Rapportage*; de resultaten uit de fases a t/m c zijn vervat in de concept rapportage, die ter verificatie van de feiten is voorgelegd aan de griffie. Vervolgens is de eindrapportage opgesteld.

Na deze inleiding worden in de volgende hoofdstukken de antwoorden op de onderzoeksvragen gerapporteerd. Daarbij wordt de hiervoor genoemde volgorde van de onderzoeksvragen aangehouden.

Afgesloten wordt met een aantal aandachtspunten voor de raad.

2. TRENDS EN BELEID OVER DE VOLKSVERTEGENWOORDIGENDE ROL

2.1 Trends

2.1.1 De inhoud van de volksvertegenwoordigende rol

Artikel 7 van de gemeentewet stelt dat 'de raad de gehele bevolking van de gemeente vertegenwoordigt'. Volksvertegenwoordiging kan worden omschreven als het vermogen van de raad om wensen en belangen van burgers te wegen en vervolgens een besluit te nemen.

Jussen e.a. geven in hun publicatie 'Raadsleden centraal: Goede raad voor een sterke gemeenteraad.' aan dat het wegen van belangen een politieke kwestie is.

'De raad zal voor de invulling van de vertegenwoordigende rol moeten aantonen dat het alle relevante argumenten heeft gehoord en op basis daarvan tot een integrale afweging is gekomen. Een raadslid is dan ook in de eerste plaats succesvol als hij of zij door kiezers wordt gezien en geaccepteerd als hun volksvertegenwoordiger.'

En Van Ostaaijen stelt in zijn publicatie 'Hard naar het college en zacht naar de samenleving (2016):

'de gemeenteraad als enig direct gekozen lokaal orgaan zou een stevige voeling moeten hebben met wat er in de samenleving speelt en zou dat vervolgens moeten vertalen in het bestuur en beleid van de gemeente'.

2.1.2 Sturen in een veranderende omgeving

In de afgelopen jaren is veel gepubliceerd over het functioneren van de raad als volksvertegenwoordiger. In al deze studies wordt de veranderende maatschappelijke context geschilderd. De samenleving functioneert steeds meer als een netwerksamenleving, die ook uitdrukkelijk consequenties heeft voor het besturen van de gemeente en de rollen van de verschillende spelers. Gesproken wordt over de grotere rol, die gelegd moet worden bij inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven. Voor de overheid betekent dat vaak: ruimte geven, durven loslaten, openstaan voor initiatieven van inwoners en organisaties, meer werken in coproducties, e.d.

In dit verband wordt ook wel eens gesproken over de doedemocratie. In hun publicatie 'Burgerschap in de doe-democratie' stellen Van de Wijdeven en Hendriks:

'Als democratie verwijst naar het volk (demos) dat mee regeert (kratos), dan verwijst de doe-democratie naar het volk dat mee regeert door 'simpelweg' te doen. De doe-democratie is in beginsel een participatiedemocratie: het participeren, het meedoen van burgers in het publieke domein staat voorop. Daarmee is de doe-democratie van een andere orde dan de penduledemocratie of (de in ons land sterk ontwikkelde) consensusdemocratie, waarin besluitvorming wordt overgelaten aan zaakwaarnemers, en de burger vooral toeschouwer is binnen een zogenoemde audience democracy (Mannin, 1997). Ook gaat het niet primair om meedoen aan stemmingen – referenda of andere vormen van onbemiddeld 'neuzen tellen' – in de kiezersdemocratie. Het gaat in de doe-democratie niet zozeer om burgers die op een keuzeformulier of met handopsteken aangeven welke beleidsoptie (A of B) ze prefereren, het gaat veeleer om burgers die door te doen laten zien waar ze staan. Als je een schone straat wilt, ga dan vegen; als je meer 'sociale cohesie' wilt, organiseer dan ontmoetingen; als je een verloederde speeltuin hebt, knap hem op.'

Deze ontwikkelingen hebben invloed op de rol van de raad als volksvertegenwoordiger. Maar ook de rollen van de raad als kadersteller en controleur krijgen daarmee een ander invulling. Fraanje gaat daarop in zijn artikel 'Sturen in een netwerk' in. Aan de raad worden de volgende richtlijnen meegegeven:

'Wat betreft de kaderstelling

- *Stop met SMART geformuleerde doelstellingen, ga samenwerken in plaats van doen alsof raad als enige aan de knoppen zit*
- *Formuleer procesdoelen*
- *Beperk de kaderinstelling, geef ruimte aan inwoners en professionals*
- *Formuleer de rol opvatting van de gemeente. Welke rol wil de gemeente spelen bij een maatschappelijke opgave?*

Wat betreft de controle:

- *Controleer op procesdoelen*
- *Organiseer je eigen toetsing*

Wat betreft de volksvertegenwoordiging:

- *Versterk de ombudsfunctie*
- *Minder vergaderen, meer hoorzittingen en schouwen*
- *Bevraag ook de partners van een gemeente. '1*

Ook de Raad voor het Openbaar Bestuur heeft zijn publicatie 'De verbindende rol van de raad' een aantal aanbevelingen opgenomen, gelet op de veranderende positie van gemeenteraden. Zo wordt gesteld:

- *'Wees meer volksvertegenwoordiger.*

Natuurlijk is een raadslid in al zijn doen en laten formeel een vertegenwoordiger van het volk. Met deze aanbeveling verwoordt de Raad voor het openbaar bestuur dat meer tijd en aandacht nodig is voor gesprekken en contacten met de lokale samenleving, als basis voor het functioneren in de gemeenteraad.

- *Voorkom overmatige politisering.*

Juist de lokale democratie wordt in de regel gekenmerkt door een focus op pragmatische oplossingen. Door diverse oorzaken is deze focus op veel plaatsen onder druk komen te staan. Dat ondergraaft het vertrouwen van burgers in het lokaal bestuur.

- *Zorg voor de democratische kwaliteit van besluitvormingsprocessen.*

Het proces is net zo belangrijk als de inhoud van de besluitvorming. Door burgers waar mogelijk bij de besluitvorming te betrekken, tegelijk oog te houden democratische en rechtstreeklijke waarborgen en telkens opnieuw duidelijkheid te verschaffen over ieders rol kan het draagvlak voor de besluiten worden vergroot.

- *Maak afspraken over samenwerking tussen en binnen fracties.*

Door goede afspraken te maken kunnen de beraadslaging en besluitvorming in de raad effectiever plaatsvinden, waardoor meer ruimte ontstaat voor interactie met burgers.'

2.2 Beleid

Er bestaat geen specifiek beleid in Veldhoven over de rol van de raad als volksvertegenwoordiger. Wel zijn er beleidsdocumenten, die een duidelijke relatie hebben met deze rol. Hierbij wordt vooral gedacht aan de beleidsnota Samenspraak en het daarbij behorende Praktijkprogramma.

Op 24 september 2013 heeft de gemeenteraad per amendement ingestemd met het Praktijkprogramma Samenspraak. In dit amendement staat:

'Voorafgaand aan de uitvoering van een samenspraakproces wordt in afstemming met betrokken partijen het procesontwerp (nul fase) van het samenspraakthema opgesteld. College en gemeenteraad stellen vast ieder naar eigen bevoegdheden, voorzien van wettelijke en benoemde financiële toetsingskaders.'

Daarmee heeft de raad de mogelijkheid aan de voorkant mee te geven op welke wijze inwoners worden betrokken bij de voorbereiding of uitvoering van beleid. Welke rol zij in dat proces zelf kiezen is daarbij nog niet duidelijk. Zo is ook gebleken uit een eerder onderzoek van de RKC in 2016. Daarin is gepleit voor een verduidelijking van de rol van de raad bij samenspraakprocessen:

'Het is de rol van de raad om, daar waar het zaken betreft die onder zijn competentie vallen, kaders en randvoorwaarden vast te stellen, waarbinnen het samenspraakproces zich dient af te spelen. Tijdens dat proces past een terughoudende houding van de raad en dient zijn rol zich te beperken tot die van toehoorder. Schenk bij die verduidelijking ook aandacht aan het feit, dat de raad zijn beslissingsbevoegdheid heeft ingeperkt door zich te conformeren aan een eensluidend advies uit het samenspraakproces.'

Ook in de begroting 2018-2021 wordt aandacht besteed aan de relatie tussen raad en inwoners. Zo wordt in het programma Bestuur en Ondersteuning gesteld:

'We streven naar de inzet van nieuwe media om de communicatie tussen raad en de Veldhovenaar te verbeteren. In dit kader wordt ook de mogelijkheid onderzocht om de lokale omroep beter te benutten.'

In het Coalitieakkoord 'Samen, Stabiel en Sterk' voor de periode 2018-2022 wordt in de paragraaf Bestuur en Ondersteuning gesteld:

'In Veldhoven is het gemeentebestuur er in de eerste plaats voor de inwoners. Er wordt veel aandacht besteed aan communicatie met hen. We sluiten aan bij bewonersinitiatieven of vragen inwoners met de gemeente mee te denken over nieuw beleid. Ook met wijkplatforms en andere belangengroepen gaan we graag in gesprek. Inwoners op hun beurt moeten worden gehoord bij meldingen en klachten en een heldere terugkoppeling krijgen over eventuele vervolgstappen.'

2.3 Concluderend

Uit het voorafgaande kan worden geconcludeerd:

- De rol van volksvertegenwoordiger is een cruciale rol van de raad;
- Een veranderende omgeving, waarbij de samenleving steeds meer als een netwerk functioneert, heeft ook consequenties voor de rol van de raad als volksvertegenwoordiger (en kadersteller en controleur); in de literatuur hierover wordt vooral aandacht gevraagd voor: een goede inrichting van het beleidsproces en het verloop daarvan, het gevaar van overmatige politisering en het geven van beleidsruimte;
- In Veldhoven bestaan geen specifiek beleid of gedragslijnen voor de invulling van de volksvertegenwoordigende rol; wel worden in verschillende documenten uitspraken gedaan, die het belang van deze rol onderstrepen en soms een eerste richting geven. Hierbij wordt verwezen naar het Praktijkprogramma Samenspraak, de begroting en het coalitieakkoord.

3. VORMGEVING EN BEELDEN VOLKSVERTEGENWOORDIGENDE ROL

3.1 Vormgeving aan de hand van enkele beleidsdossiers

Aan de hand van enkele dossiers uit de afgelopen jaren is bezien op welke wijze de raad zijn rol als volksvertegenwoordiger heeft laten doorklinken bij de voorbereiding, de oordeelsvorming en de besluitvorming. Daarvoor zijn de betreffende documenten geraadpleegd en de audiobestanden beluisterd.

Het gaat om de volgende dossiers:

- Kerntakendiscussie
- Opvang statushouders
- Zwembad
- Visie op maatschappelijke participatie

Kerntakendiscussie

In de raadsvergadering van 9 september 2014 is een procesvoorstel voor de kerntakendiscussie vastgesteld. Daarin werd de kerntakendiscussie in twee delen gesplitst. Deel 1 ging over de subsidies van het WelzijnsBudgetPlan. Met het besluit van de raad van 24 februari 2015 over "Een andere kijk op subsidies" is dat deel afgerond. Deel 2 richt zich op de overige beïnvloedbare uitgaven van de gemeentebegroting.

Bij raadsbesluit van 14 april 2015 is het procesvoorstel aangepast. Belangrijke wijziging van de aanpak was om eerst de stadsvisie uit 2005 te actualiseren en deze vervolgens als toetsingskader te laten dienen voor de kerntakendiscussie.

Op 15 december 2015 heeft de raad het Profiel van Veldhoven vastgesteld als onderlegger voor de kerntakendiscussie.

Met name bij de herijking van de stadsvisie zijn in de vorm van vijf themabijeenkomsten externe spelers in het proces betrokken om hun opvattingen te achterhalen. Ook zijn de reacties gevraagd van externe stakeholders op de concept visie. Hun reacties en de wijze, waarop het college hiermee is omgegaan, is aan de raad aangereikt bij de besluitvorming over de stadsvisie. In de discussie in de raad is hierop overigens nauwelijks ingegaan.

Daarna is het vervolgproces over de kerntakendiscussie vormgegeven. Na oordeelsvormende vergaderingen in januari en februari 2016 is een voorstel geagendeerd voor de besluitvormende vergadering van maart 2016. Het college geeft bij de verdere uitwerking van de meegekregen opdrachten vanuit de raad aan:

'de mogelijkheden te onderzoeken om concrete invulling te geven aan de regierol van de gemeente. Het gaat dan om het creëren van een nieuwe balans tussen de verantwoordelijkheid van de gemeente en van betrokkenen in de lokale samenleving. Het gaat ook om de invulling van de regierol in termen van uitbesteding van taakuitvoering en privatisering (van zorgen voor naar zorgen dat).

Die koers is eerder al ingezet en wordt daarmee nu ook in de onderzoeken een richtinggevend kader. Samenspraak is daarbij de bestuursstijl die wij, daar waar aangewezen, zullen toepassen.

Tijdens het raadsdebat is ook gevraagd om een verdere ontwikkeling en inzet van digitale middelen om de burger te betrekken bij de beleidsontwikkeling en -uitvoering.

Dat beleid over digitale communicatie is al in uitvoering en zal onverminderd worden voortgezet.'

In het voorstel zelf en ook bij de behandeling van het voorstel worden de consequenties van de takendiscussie voor de verschillende doelgroepen niet benoemd.

Opvang statushouders

In mei 2016 is de aanpak voor de opvang van statushouders in de raad behandeld.

Bij dit agendapunt is sprake van een groot aantal sprekers. Alle raadsfracties hebben daarbij – zij het op verschillende wijzen - ingespeeld op de inbreng van de sprekers. Maar vooral ook is de gevolgde procedure tot nu toe en in het bijzonder de communicatie raadsbreed afgekeurd. In dat opzicht heeft de rol van volksvertegenwoordiger een duidelijk herkenbare rol gespeeld bij de behandeling. Op basis daarvan is het oorspronkelijke besluit ook ingetrokken en is de inhoud van een tweetal moties in het uiteindelijk genomen besluit ingebouwd.

Zwembad

In maart 2017 is in een oordeelsvormende vergadering een voorstel over het zwembad behandeld, na een eerder voorstel hierover in 2016.

Uit een oogpunt van volksvertegenwoordiging is het belangrijk te constateren dat de werkgroep Behoud Zwembad een belangrijke basis heeft gelegd voor het uiteindelijke voorstel. De inbreng vanuit de samenleving is daarmee wezenlijk. Deze inbreng leidt er ook toe dat het oorspronkelijk gestelde beleidskader voor het zwembad moet worden aangepast, hetgeen ook gebeurt. Overigens komt bij de behandeling vaak naar voren waar de verantwoordelijkheid ligt: wat is de rol van de gemeente, de raad, het college en wat van de werkgroep? Voorts worden door veel raadsleden kritische noten gekraakt over het procesverloop in dit dossier.

Bij de behandeling van het voorstel over het investeringskrediet, locatiekeuze en ruimtelijke inpassing van het zwembad in oktober 2017 wordt een amendement ingediend, waarin een zorgvuldige communicatie met de omwonenden als noodzakelijke voorwaarde is en dat bij de uitvoeringsfase veelvuldig met omwonenden wordt gecommuniceerd. Dit amendement wordt verworpen. Als belangrijkste reden wordt daarvoor aangegeven dat in het voorliggend voorstel hierin al is voorzien. In het raadsvoorstel wordt hierover gesteld:

'Het bestuur en directie van het zwembad en zwemvereniging Njord zijn geïnformeerd over dit raadsvoorstel. Met een huis-aan-huis bezorgde brief zijn de direct omwonenden en andere belanghebbenden geïnformeerd over de locatie voor het zwembad, die het college voorlegt aan de raad. Hiervoor zijn zij niet betrokken in de locatiekeuze. In de brief is een tekening van het projectgebied opgenomen en gaan we kort in op het vervolgproces. De brief is dezelfde dag bezorgd als waarop de griffie de raadsstukken publiceert. De Stuurgroep COPr ontvangt deze brief ook.

In het vervolgproces betrekken we op de geëigende momenten alle belanghebbenden, waaronder omwonenden. Ook andere stakeholders zoals Zwemvereniging Njord, stichtingsbestuur zwembad, Stuurgroep COPr en Stichtingsbestuur Cobbeek Centrum alsmede uw raad krijgen een rol in dit traject. Hoe we dit precies gaan doen, is nu nog niet te zeggen.'

Visie op maatschappelijke participatie

De raad heeft in november 2016 een procesvoorstel vastgesteld voor de herijking van de nota maatschappelijke participatie. De visie op maatschappelijke participatie is vastgesteld in de raadsbijeenkomst van december 2017 en is daarvoor besproken in de oordeelsvormende raadsbijeenkomst van november 2017.

Uit de besprekingen wordt door veel raadsfracties expliciet gesproken over de organisatie het verloop van het samenspraakproces. Daarmee laat de raad zien oog te hebben voor het proces en niet alleen de inhoud. Wat betreft de inhoud tekent zich een discussie af over het abstractieniveau van de visie.

Dit heeft alles te maken met de rol opvatting van de gemeente en ook van de raad: in welke mate laat ik ruimte aan inwoners en maatschappelijke organisaties dan wel wil ik als raad een steviger sturende rol op basis van specifiek en concreet geformuleerd beleid.

De resultante van het samenspraakproces is een kernachtige visie op abstract niveau, met daarbij ook aangegeven wie welke rol pakt bij de vormgeving van deze visie.

Uit de behandelingen komt naar voren dat er geen gemeenschappelijk beeld is wat in deze de rol van de raad moet zijn.

3.2 Beelden bij inwoners

3.2.1 Diverse bronnen

Om een indicatief beeld te krijgen hoe inwoners aankijken tegen de rol van de raad als volksvertegenwoordiger zijn 8 interviews gehouden. Veelal ging het om mensen van wijkplatforms en van 'Veldhoven aan tafel'. Daarnaast zijn in het centrum van Veldhoven korte gesprekjes gevoerd met passanten.

Uit de interviews en gesprekken komen een aantal punten naar voren, die vaak worden genoemd. Samenvattend worden de meest voorkomende opmerkingen hieronder aangegeven.

In de paragrafen 3.2.2, 3.2.3, 3.2.4 en 3.2.5 worden opvattingen en ideeën van inwoners weergegeven, zoals die in de gesprekken met hen naar voren zijn gekomen.

3.2.2 Beperkte bekendheid raadsleden en negatief imago

Enkele gesprekspartners kennen verschillende raadsleden. Dit hangt samen met de actieve rol die ze zelf spelen in de Veldhovense gemeenschap. Maar de meeste personen geven aan geen of slechts een enkel raadslid te kennen. Vaker kent men een wethouder of ambtenaren. Daar heeft men ook vaker overleg mee dan met raadsleden.

Om de raadsleden bekender te maken wordt door hen gesuggereerd gebruik te maken van artikelen in bijvoorbeeld het Veldhovens Weekblad waarin besluiten worden uitgelegd.

Ook zouden niet alleen in de verkiezingstijd, maar ook enkele keren per jaar sessies kunnen worden georganiseerd met raadsleden over thema's, die in Veldhoven spelen. Ook de wijkschouw kan daarvoor een goed middel zijn.

Gelet op de beperkte bekendheid van raadsleden wordt vaak aangegeven dat raadsleden een betere verbinding moeten leggen met inwoners en op die manier ook moeten achterhalen wat er speelt bij de inwoners.

Ook zou vaker kunnen worden overwogen om de betrokkenheid van bewoners te versterken door hun ook echt verantwoordelijkheid met een bijbehorend budget te geven. In die zin zou de gemeente ook meer kunnen loslaten.

Wat ook nogal eens naar voren komt is dat de raad te veel bezig is met '*politiek gekissebis, dat weinig met de inhoud van het onderwerp te maken heeft*'. Dat stoot belangstellende inwoners juist af, zo wordt gesteld.

In de gesprekken komt ook naar voren dat het imago van het bestuur en de raad bij inwoners vaak negatief is. Dat is moeilijk te doorbreken. In die gevallen, waar inwoners

wel een goede rol hebben kunnen spelen en duidelijk inbreng hebben gehad, leidt dit tot meer positieve beeldvorming, zo is de ervaring van inwoners.

3.2.3 Tijdige inschakeling van inwoners

Veelvuldig wordt aandacht gevraagd voor tijdig en vooraf raadplegen van inwoners. Inwoners en verschillende groepen moeten aan de voorkant in een proces worden meegenomen. Hun opvattingen moeten in het begin worden ingebracht. *'Anders moet je achteraf gaan corrigeren en dat kost extra geld en inspanning.'*

Het proces rondom de nota Maatschappelijke participatie wordt in deze als een goed voorbeeld gezien.

Aangegeven wordt ook dat het bij het betrekken van inwoners belangrijk is om zichtbaar te maken dat er meer kanten aan een onderwerp zitten en dat die bij de besluitvorming moeten worden betrokken.

3.2.4 Terugkoppeling na besluitvorming

Een ander veelgenoemd punt is dat raadsleden wanneer eenmaal besluiten zijn genomen dat ook moeten terugkoppelen naar de inwoners. Zeker naar mensen, die actief hebben geparticipeerd in het proces naar de besluitvorming toe.

Belangrijk daarbij is dat goed wordt uitgelegd waarom een besluit is genomen zoals het is genomen en welke motieven en belangen tot dit besluit hebben geleid. Een goede communicatie daarover wordt van groot belang geacht.

3.2.5 Veldhovens weekblad als communicatiekanaal

Het meest geraadpleegde informatiekanaal om zicht te krijgen op wat er speelt in de gemeente en bij de raad is het Veldhovens weekblad. Ook het Eindhovens dagblad en de gemeentelijke website worden nogal eens genoemd. Overigens wordt daarbij wel aangekend dat in deze tijd raadsleden ook meer gebruik kunnen maken van sociale media en websites.

3.3 Het onderzoek werkwijze en positie gemeenteraad Veldhoven

3.3.1 Volksvertegenwoordigende rol belangrijk

In 2016 is door de griffie een onderzoek uitgevoerd naar de 'Werkwijze en positionering gemeenteraad Veldhoven'. Het onderzoek is gebaseerd op een enquête onder de toenmalige raadsleden. Toch wordt daaruit geput, omdat de resultaten een duidelijke relatie hebben met dit onderzoek.

Zo worden uitspraken gedaan over de volksvertegenwoordigende rol van de raad.

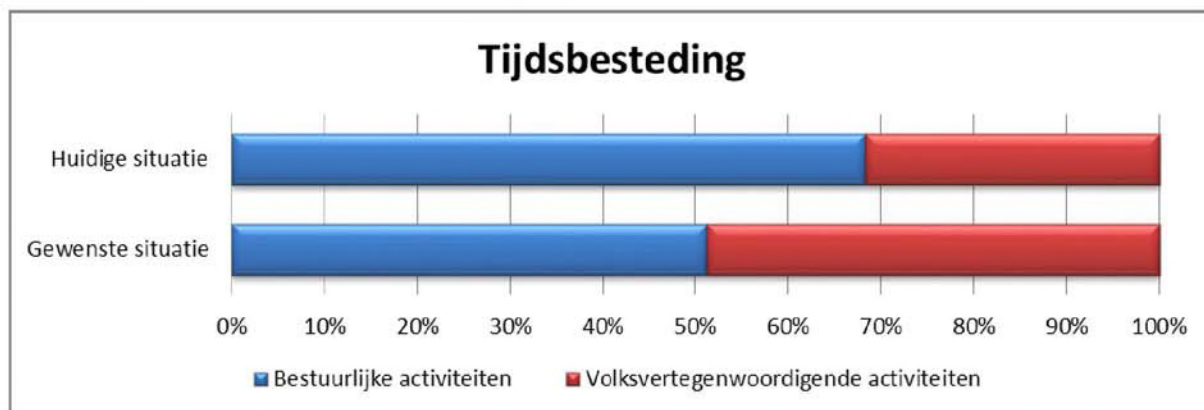
Gesteld wordt:

'Van de drie klassieke rollen van de raad, geven de meeste raadsleden aan (62%) dat de volksvertegenwoordigende rol hen het meest aanspreekt, op de voet gevolgd door de kaderstellende rol (58%). De controlerende rol spreekt raadsleden ook aan, maar beduidend minder dan de andere twee rollen. Bij 12,5% van de raadsleden spreekt de controlerende rol meer aan dan de andere twee rollen.'

3.3.2 Relatief weinig tijd voor de volksvertegenwoordigende rol en reactief

Tegelijk wordt geconstateerd dat de raadsleden daar echter onvoldoende invulling aan geven. De wens om dat meer te doen is groter dan het feitelijk gedrag. Illustratief daarbij is onderstaand beeld is het beeld over de huidige en de gewenste tijdsbesteding:

De opvattingen van de raad over de sturing raken ook de handelwijze richting de samenleving. Ook daarbij wordt de huidige situatie versus de gewenste situatie belicht.

Huidige situatie:

Driekwart (75%) van de raadsleden geeft aan dat de raad op dit moment aan de achterkant stuurt en ruim drie kwart (79%) is van mening dat de gemeenteraad intern gericht is, en het vooral contact heeft in het gemeentehuis/met het college.

Daarmee geeft 58% van de respondenten aan dat de positie van de huidige gemeenteraad past bij het monistische scenario, waarbij met name een krachtige rol is voor het college en de gemeenteraad intern gericht is.

Veel raadsleden geven aan dat de raad nu met name een reactieve houding aanneemt, en daarmee wacht op voorstellen vanuit het college. Doordat het college meer aan de voorkant zit, mede ingegeven door de informatievoorsprong, is de raad veelal volgend en controlerend.

Gewenste situatie:

De gewenste situatie is min of meer het tegenovergestelde. 78% ziet de raad in de ideale situatie aan de voorkant sturen. 82% wenst daarbij een gemeenteraad die extern gericht is, en dus veel contact heeft met de samenleving, en focus heeft op de wereld buiten het gemeentehuis.

Een kwart van de raadsleden oordeelt op deze 10-puntschaal de zichtbaarheid van raadsleden in de samenleving met een 6 of een 7. De overige 75% geeft in meer of mindere mate aan dat de raad er niet in slaagt om voldoende zichtbaar te zijn voor de samenleving. Raadsleden geven aan dat de raad zich onvoldoende tussen de burgers bevindt, en gaan over het algemeen onvoldoende naar evenementen en bijeenkomsten. Aangegeven wordt dat slechts enkele raadsleden zich in voldoende mate onder de burgers bevindt.'

Voorts geven veel raadsleden aan dat, ondanks dat ze zich te weinig tussen de burgers begeven, de wensen, behoeften en voorkeuren van burgers veelal voldoende doorklinken en verwoord worden tijdens raadsvergaderingen. Raadsleden geven aan dat raadswerk veelal ook het gebruik is van het 'boerenverstand', en dat de wensen en behoeften van burgers via vele bronnen tot hen komen: gesprekken, mails, social media en nieuwsartikelen.

Tegelijk wordt door een aantal raadsleden gesteld dat de wensen van burgers nogal eens in onvoldoende mate doorklinken in de besluitvorming en dus de volksvertegenwoordigende rol niet goed oppakt. Als reden wordt daarvoor genoemd dat de raad zich onvoldoende in de samenleving bevindt.

3.4 Activiteiten en opvattingen van de huidige raadsfracties

3.4.1 Een gevarieerd beeld van activiteiten

Er bestaan forse verschillen tussen fracties. Sommige fracties zijn zich nog aan het oriënteren en andere hebben al een werkwijze en afspraken om de rol van volksvertegenwoordiger inhoud te geven.

Uit de gesprekken met de raadsfracties komt ook een gevarieerd beeld naar voren van de activiteiten, die worden ontplooid in de sfeer van de volksvertegenwoordiging.

Zo worden genoemd:

- Raadpleging van een aantal personen, voorafgaand aan het vaststellen van het verkiezingsprogramma. Daarbij is in een vervolgsessie ook uitgelegd waarom bepaalde onderwerpen wel of niet zijn opgenomen in het programma. Door een andere partij is gevraagd naar het beste idee met het doel dat op te nemen in het verkiezingsprogramma.
- Uitnodiging van gastsprekers of bepaalde specialisten al dan niet op initiatief van de spreker.
- Bezoeken van wijkplatforms.
- Ingaan op uitnodigingen van organisaties; in de fractiebijeenkomsten worden afspraken gemaakt wie waar naar toe gaat.
- Ingaan op mails of individuele vragen van burgers. Daarbij wordt soms doorverwezen naar de wethouder. Daarbij wordt aangetekend dat het belangrijk wordt geacht dergelijke mails met een open mind en niet met vooringenomenheid te benaderen.
- Het afleggen van werkbezoeken. Dat kunnen bedrijven, instellingen of verenigingen zijn. Voorbeelden zijn de Kringloopwinkel, het Citycentrum e.d.
- Spreekuur in de wijken; jarenlang is er een spreekuur gehouden in de wijken, maar op een gegeven moment kwam er niemand meer; vandaar dat men daarmee is gestopt. Wellicht dat dit nu opnieuw wordt opgepakt.
- Ook is in de campagne geprobeerd om zichtbaar te zijn bij verenigingen en instellingen, maar het is erg moeilijk om daarmee contact te krijgen. Het best lukt dat door de eigen netwerken te gebruiken en daar het oor goed te luister te leggen; signalen, die hieruit voortkomen worden een enkele keer op de politieke agenda gezet.
- Politiek café. Dit vindt plaats aan de hand van bepaalde thema's, soms als fractie alleen, soms samen met andere partijen.

- Ook worden er pogingen ondernomen om meer mensen bij het fractiewerk te betrekken. Daarbij gaat het soms ook om de (tijdelijke) inschakeling van specialistische kennis.
- Soms worden werkbezoeken bij bepaalde bedrijven of verenigingen georganiseerd; afspraken worden gemaakt wie waar naar toe goed gaat.
- Ook middelen als partijborrel en berichten in eigen bladen en op de eigen website worden ingezet.
- Verschillende partijen maken gebruik van social media als facebook en twitter. Van traditionele media als het Veldhovens Weekblad wordt relatief weinig gebruik gemaakt.
- Op het niveau van de raad bestaat "Gast van de Raad" als middel om mensen meer bij de lokale besluitvorming te betrekken.

3.4.2 Opvattingen en suggesties raadsfracties

In de gesprekken met de raadsfracties is gevraagd naar hun opvattingen op dit thema en geïnformeerd naar wensen en suggesties. Samengevat is daaruit het volgende naar voren gekomen:

- De meeste fracties reageren positief op de vraag of men er voorstander van is om als totale raad ook beter zichtbaar te zijn voor de inwoners en daar ook energie in te steken. De unanieme vaststelling van het coalitieakkoord vormt in dat opzicht een goede start, zo wordt gesteld.
- De terugkoppeling naar de inwoners aan het einde van een besluitvormingsproces krijgt onvoldoende aandacht. Duidelijker moet worden gecommuniceerd over het 'waarom' van de genomen besluiten en de daarbij gehanteerde overwegingen.
- De beschikbare tijd vormt vaak een probleem, zeker voor de kleinere fracties. Daarmee samenhangend is de zichtbaarheid gedurende de raadsperiode vaak lastig te realiseren, ook als is dat op zich wenselijk.
- De volksvertegenwoordigende rol kan ook inhoud krijgen door als raad een duidelijke opdracht aan het college te geven om alle doelgroepen goed in de overwegingen mee te nemen en aan te laten geven hoe de weging heeft plaatsgevonden. Het voordeel hiervan is dat de raad aan de voorkant randvoorwaarden meegeeft voor het op een goede wijze betrekken van Veldhovense samenleving en het uitvoerend werk daarvoor in belangrijke mate bij het college en de ambtelijke organisatie te laten. Het tijdsprobleem van de raadsleden wordt daarmee wat afgezwakt.

3. 5 Concluderend

Uit het voorafgaande kan worden geconcludeerd:

- De invulling van de volksvertegenwoordigende rol bij de behandeling van beleidsdossiers laat een wisselend beeld zien. Soms wordt nauwelijks zichtbaar gemaakt wat de inbreng van de verschillende doelgroepen is geweest en komt dat in de discussie ook niet naar voren. Een andere keer werkt de invloed vanuit de samenleving duidelijk door en leidt daardoor tot het terugnemen van het voorstel. Bij weer een ander voorstel is de inbreng vanuit een werkgroep uit de samenleving van zeer grote invloed op de besluitvorming. Het komt nogal eens voor dat er in de raad

geen eenduidig beeld bestaat over de ruimte, die aan de samenleving moet worden gelaten en wat de rol van de raad op welk moment moet zijn.

- Het imago van de raad als volksvertegenwoordiger is bij inwoners weinig positief. De bekendheid van raadsleden is beperkt. Als suggesties voor verbetering geven inwoners mee: vaker herkenbaar op pad en niet alleen in verkiezingstijd, artikelen in het Veldhovens Weekblad, themasessies beleggen, wijkschouwen, ruimte geven aan inwoners met bijbehorend budget, minder 'politiek gekissebis'.
- Door inwoners wordt benadrukt dat het belangrijk is hen tijdig te betrekken in het proces en dat er meer energie in de voorkant van het proces moet worden gestoken. Nu komen de resultaten van de inbreng vaak pas bij de besluitvorming (aan het einde van het proces) aan de orde.
- Voorts vraagt aan het einde van het proces de terugkoppeling over de besluitvorming meer aandacht: met uitleg over waarom wat is besloten en hoe de verschillende belangen daarbij zijn gewogen. Dit aspect komt overigens ook in de gesprekken met de raadsfracties uitdrukkelijk naar voren.
- Uit een onderzoek onder de leden van de vorige raad komt naar voren dat men grote waarde hecht aan een goede invulling van de volksvertegenwoordigende rol, dat men meer zichtbaar wil zijn en hieraan ook meer tijd wil besteden.
- Uit de gesprekken met de fracties in de huidige raad komt een breed en gevarieerd beeld naar voren over de activiteiten, die men onderneemt als volksvertegenwoordiger. De ene fractie werkt daaraan al meer georganiseerd dan de andere.
- De wens bestaat om op het niveau van de raad te bezien op welke wijze de volksvertegenwoordigende rol kan worden versterkt, ook al wordt daarbij aangetekend dat dit best lastig is te realiseren.
- Door goed opdrachtgeverschap richting college en ambtelijke organisatie kan de raad zijn volksvertegenwoordigende rol ook invullen: door het aangeven voor duidelijke randvoorwaarden voor het participatieproces, de communicatie tijdens het procesverloop en vooral ook over de terugkoppeling naar de betrokkenen over het 'waarom' van het uiteindelijk genomen besluit. Dit gebeurt op dit moment onvoldoende naar het oordeel van de meeste raadsfracties.

4. GEBRUIK VAN DE VERSCHILLENDE INSTRUMENTEN

4.1 Mogelijke instrumenten

Voor de gemeenteraad zijn er verschillende typen instrumenten, die ingezet kunnen worden bij de vormgeving van de rol als volksvertegenwoordiger.

Gedacht kan worden aan:

- maatschappelijke verkenningen;
- politieke markten;
- burgerinitiatieven;
- thema- en visiebijeenkomsten;
- wijkbezoeken/bijeenkomsten;
- onderzoeken/enquêtes;
- tevredenheidsonderzoeken;
- burgerpanel of digipanel;
- social media;
- denktanks;
- klankbordgroepen;
- adviesraden;
- inschakeling experts
- informatiebijeenkomsten;
- externe commissies;
- hoorzittingen;
- moties vreemd aan de orde van de dag;
- spreekrecht bij raadsbijeenkomsten.

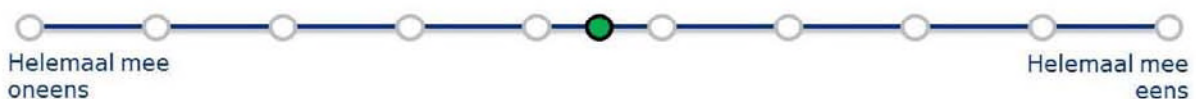
Sommige van deze instrumenten hebben het karakter van een raadpleging van inwoners, waarbij beoogd wordt een representatief beeld te verkrijgen over de opvattingen van inwoners. Bij andere instrumenten gaat het weer meer om het direct participeren van belangstellenden of belanghebbenden in een door de gemeente georganiseerd proces.

Bij weer andere instrumenten komt het initiatief vanuit de samenleving en niet vanuit de gemeente. Het is aan de raad om te bepalen welke instrumenten op welke wijze worden ingezet om invulling te geven aan de volksvertegenwoordigende rol.

4.2 De mogelijkheden voor burgers tijdens raadsvergaderingen

In het eerdergenoemde onderzoek naar de 'Werkwijze en positionering werkwijze gemeenteraad Veldhoven' is ook ingegaan op de mogelijkheden van burgers om tijdens raadsvergaderingen invloed te hebben op het besluit.

Op de stelling 'burgers krijgen voldoende mogelijkheden om tijdens raadsvergaderingen invloed te hebben op het besluit' laten raadsleden de volgende score zien:

In het onderzoek wordt voorts aangegeven:

'De resultaten op deze stelling lopen ver uiteen. Niemand scoort een 9 of 10. 30% scoort een 7 of 8. 26% scoort een 4 of lager. De overige 34% beoordeelt de stelling met een 5 of 6.'

Diverse raadsleden merken op dat de raad gevoelig is voor insprekers. Door sommigen wordt gemeend dat de raad per definitie de inspreker gelijk geeft en dat burgers daarmee tijdens het spreekrecht veel invloed hebben op het oordeel van de raad.

Tegelijkertijd merken diverse raadsleden op dat burgers (als ze al in actie komen) meestal pas in actie komen tijdens de oordeelsvormende of besluitvormende raadsvergadering. Dan zijn de posities door de fracties veelal al ingenomen en heeft het college het voorstel al voorliggen. Dit maakt de invloed van burgers als inspreker volgens diverse raadsleden beperkt. Burgers dienen eerder in het traject betrokken te worden, zoals bij samenspraaktrajecten het geval is. Ook een rol voor burgers tijdens beeldvormende avonden of via burgerpanels wordt door enkele raadsleden geopperd.'

Het onderzoek laat ook zien dat veel raadsleden het belangrijk vinden om burgers meer te betrekken bij de politiek en de besluitvorming.

4.3 Gebruik van instrumenten

In de gesprekken met de raadsfracties is ook ingegaan op het gebruik van de verschillende instrumenten, die ingezet kunnen worden om de rol van volksvertegenwoordiger vorm te geven.

Hieronder volgt een samenvattend beeld van de opbrengst uit de overleggen met de fracties:

- Maatschappelijke verkenningen worden wel eens gehouden, maar vooral door het college en de ambtelijke organisatie en niet door de raad;
- Politieke markten komen alleen rondom de verkiezingen voor;
- Er is een formele regeling voor burgerinitiatieven, maar hiervan wordt geen gebruik gemaakt; dat laat onverlet dat er tal van burgerinitiatieven zijn, maar die hebben een meer informeel karakter en lopen via andere wegen;
- Thema- en visiebijeenkomsten worden wel eens belegd bij de start van bepaalde plannen of dossiers;
- Als raad gebruikt men het instrument van wijkbezoeken niet;
- Van onderzoeken en enquêtes wordt wel gebruik gemaakt, vooral in opdracht van het college en de ambtelijke organisatie. Het is zaak de uitkomsten hiervan zo aan te reiken dat de raad daaruit goede signalen kan afleiden voor eventuele aanpassing van het beleid, zo wordt gesteld;
- Een digitaal burgerpanel bestaat wel, maar is nog beperkt van omvang en wordt weinig ingezet. Aangegeven wordt dat de potentie van een dergelijk instrument voor snelle peiling van opvattingen van inwoners nog niet voldoende wordt benut;
- Van social media wordt door verschillende fracties en raadsleden actief gebruik gemaakt.
- Denktanks worden in Veldhoven niet gebruikt;
- Een enkele keer wordt gewerkt met een klankbordgroep;
- Met adviesraden wordt in Veldhoven gewerkt, bijvoorbeeld Veldhoven aan Tafel, waarin een aantal andere adviesraden zijn opgegaan;
- Informatiebijeenkomsten worden regelmatig belegd, ondermeer in het kader van de beeldvorming. Het voornemen bestaat om zogenaamde fractie-uurtjes in te gaan

plannen, waarbij fracties kunnen worden bijgepraat over bepaalde onderwerpen. Deze zijn echter vooral voor de raad zelf bedoeld. Naar de burgerij gebeurt dit ook al wel, maar deze zijn dan door het college belegd en niet door de raad. De raad zou dit ook kunnen regelen door het college de opdracht te geven dat op een goede manier in te vullen.

- Met het instrument van externe commissies wordt in Veldhoven niet gewerkt;
- Hoorzittingen worden wel eens belegd, ook in de context van beeldvormende vergaderingen;
- In de periode 2017 t/m september 2018 zijn 10 moties vreemd aan de orde van de dag ingediend; hiervan komt er één voort uit directe signalen uit de Veldhovense samenleving en vormt als zodanig het motief om een motie in te dienen.
- In Veldhoven bestaat het spreekrecht tijdens raadsvergaderingen. Daarbij wordt aangetekend dat de fracties hun standpunt dan al vaak hebben bepaald. In dat opzicht is de timing van de inbreng vanuit bewoners veel te laat en dus weinig gelukkig.

In de gesprekken komt naar voren dat er weinig wordt georganiseerd op het niveau van de totale raad. Ook zijn geen afspraken vastgelegd van welke instrumenten de raad vooral gebruik wil maken. De meeste activiteiten worden ontplooid vanuit de afzonderlijke raadsfracties en vanuit de individuele raadsleden.

4.4 Concluderend

Uit het voorafgaande kan worden geconcludeerd:

- Er bestaan op dit moment geen afspraken over welke instrumenten de raad wil hanteren bij het vormgeven van zijn volksvertegenwoordigende rol.
- Op het niveau van de totale raad worden ook relatief weinig instrumenten ingezet.
- Deze conclusies staan op gespannen voet met hetgeen hiervoor is gesteld over de wens om de volksvertegenwoordigende rol op het niveau van de raad te versterken.

5. Aandachtspunten

Uit de conclusies, zoals die in de voorgaande hoofdstukken zijn getrokken, blijkt dat de raad er grote waarde aan hecht zijn rol als volksvertegenwoordiger te verstevigen.

Ook de maatschappelijke veranderingen richting het functioneren van een netwerksamenleving, hebben consequenties voor de positie en de rol van de raad.

Een reflectie op deze positie en rol van de raad is dan ook wenselijk.

Ingegeven door de resultaten van dit onderzoek en ter voeding van deze reflectie wil de RKC de volgende aandachtspunten, soms in de vorm van tips, meegeven.

5.1

Aandachtspunt voor de gemeenteraad:

Maak als raad met elkaar afspraken hoe de komende jaren de eigen rol als volksvertegenwoordiger wordt ingevuld en vernieuwd.

Overwegingen:

- De volksvertegenwoordigende rol is een cruciale rol van de gemeenteraad.
- Er bestaan op dit moment geen afspraken hierover buiten de gangbaar wettelijke spelregels.
- Maatschappelijke ontwikkelingen vragen om een nieuwe definiëring van deze rol.
- In het coalitieakkoord is de belangrijke rol van inwoners in relatie met de gemeente uitdrukkelijk benoemd.
- Met deze afspraken laat de gemeenteraad (ook aan inwoners) zien dat het menens is om deze rol serieus op te pakken en te vernieuwen.
- De raad gebruikt op dit moment weinig instrumenten om de rol als volksvertegenwoordiger op het niveau van de raad vorm te geven; dit staat haaks op het belang dat raadsleden toekennen aan de volksvertegenwoordigende rol.

Uitwerking:

- Deze opdracht zou kunnen worden opgepakt door een raads werkgroep of in enkele werkbijeenkomsten, met ondersteuning vanuit de griffie. Natuurlijk is de RKC, mede vanuit de ervaringen van dit onderzoek, graag bereid hieraan een bijdrage te leveren.

Bij de uitwerking van deze aanbeveling acht de RKC het wenselijk op onderstaande aandachtspunten in te gaan.

5.2

Aandachtspunt voor de gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie:

Expliciteer de rol van de raad, het college en de ambtelijke organisatie in relatie met de zogenaamde 'Samenspraak' processen.

Overwegingen:

- In de praktijk blijkt nogal eens dat bij de toepassing van de Samenspraak er een aantal vragen opkomt en ruis ontstaat, ondanks het gestelde in de Nota Samenspraak. Het gaat hierbij om vragen als:

- Wie is wanneer bepalend en bevoegd voor de vormgeving van het samenspraak proces?
  - Wat geeft de raad aan de voorkant mee bij een samenspraak proces?
  - Hoe wordt met de opbrengst van het samenspraakproces omgegaan?
  - Wie draagt zorg voor terugkoppeling naar de deelnemers aan het samenspraakproces?
- De raad kan daarmee zijn rol als volksvertegenwoordiger ook inhoud geven door goed opdrachtgeverschap richting het college: geef een duidelijke opdracht mee hoe de samenleving moet worden betrokken en controleer ook of dat daadwerkelijk is gebeurd. Deze indirecte invulling van de volksvertegenwoordigende rol is ook wenselijk, gelet op de beperkte tijd van raadsleden. Deze opdracht betreft dan: het aangeven van de randvoorwaarden voor het participatieproces, de communicatie tijdens het procesverloop en vooral ook over de terugkoppeling naar de betrokkenen over het 'waarom' van het uiteindelijk genomen besluit.
  - Helderheid over de binnengemeentelijke rolverdeling is noodzakelijk in verband met een heldere communicatie naar de andere betrokkenen in het proces van samenspraak.

Uitwerking:

- Dit aandachtspunt zou door enkele vertegenwoordigers vanuit de raad, college en ambtelijke organisatie kunnen worden uitgewerkt.

5.3

Aandachtspunt voor de gemeenteraad en het college:

Leg bij de start van beleidsprocessen expliciet vast waar ruimte voor de samenleving zit en waar niet.

Overwegingen:

- Een vooraf duidelijk bepaald speelveld geeft helderheid naar de samenleving.
- Daarmee wordt voorkomen dat later in het proces randvoorwaarden pas naar voren komen, hetgeen voor frustratie en teleurstelling bij betrokkenen leidt.

Uitwerking:

- Toets als raad dit uitgangspunt bij iedere bestuursopdracht, startnotitie of procesvoorstel, waarbij bewoners en organisaties worden ingeschakeld.

5.4

Aandachtspunt voor de gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie:

Steek meer energie in de voorkant van het proces van beleidsvorming en besluitvorming.

Overwegingen:

- Wanneer het scala van beelden uit de samenleving, de opvattingen van de verschillende doelgroepen en de verschillende belangengroepen in het begin van het beleidsproces bekend zijn geeft dit richting en zijn strijdigheden in die opvattingen

vroegtijdig beschikbaar. In het vervolgproces kan de discussie zich daarop ook richten.

- Voorkomen wordt dat deze opvattingen en de mogelijke strijdigheid hiertussen pas in het allerlaatste stadium (finale besluitvormingsfase) echt zichtbaar worden. Met soms als finale consequentie: het voorstel weer terugnemen en het proces opnieuw beginnen, hetgeen bij inwoners een negatief beeld oproept.
- In Veldhoven bestaat het spreekrecht tijdens raadsvergaderingen. Dit is qua timing vaak weinig opportuun, omdat fracties hun standpunt dan al vaak hebben bepaald. Een eerdere inbreng van bewoners is in dat opzicht wenselijk.

Uitwerking:

- Maak afspraken tussen raad, college en ambtelijke organisatie hoe deze verschuiving daadwerkelijk vorm krijgt, bijvoorbeeld bij de opstelling en vaststelling van de startnotities over belangrijke projecten.

5.5

Aandachtspunt voor de gemeenteraad en het college:

Maak als college duidelijk zichtbaar welke rol de inbreng van inwoners en organisaties heeft gespeeld, ga als raad daarop ook uitdrukkelijk in bij de oordeels- en besluitvorming en koppel de resultaten van de afweging ook uitdrukkelijk terug

Overwegingen:

- Voor bewoners en organisaties wordt op die manier meer zichtbaar 'waarom' het besluit is, zoals het is en welke overwegingen en belangen daarbij leidend zijn.
- Daarmee wordt het ook duidelijker wat er met welke inbreng vanuit de samenleving is gebeurd.
- Op dit moment wordt hieraan bij de behandeling van voorstellen in de raad lang niet altijd voldoende aandacht gegeven.

Uitwerking:

Geef als college bij de inrichting en de opstelling van de raadsvoorstellen hieraan meer expliciet aandacht en pak als raad dit ook daadwerkelijk op bij de behandeling van deze voorstellen.

Maak daarbij ook afspraken op welke wijze en door wie de terugkoppeling over de resultaten van het proces en besluitvorming naar de participanten in het proces wordt uitgevoerd.

5.6

Aandachtspunt voor de gemeenteraad:

Voorkom als raad overmatige politisering en gekissebis

Overwegingen:

- In de literatuur wordt erop gewezen dat de lokale democratie gekenmerkt wordt door een focus op pragmatisme. Dat verdraagt zich slecht met een forse politisering van onderwerpen.

- Inwoners in Veldhoven geven aan dat het vertrouwen in de politiek daardoor wordt verzwakt. Het imago van de politiek wordt in hun ogen daarmee verslechterd.

Uitwerking:

- Het gaat hierbij vooral om een gedragscomponent. Bij de behandeling van voorstellen in de raadsbijeenkomsten kan dit tot uitvoering worden gebracht. Een periodieke evaluatieve terugblik en 'het erover hebben' kunnen daarbij helpen.

5.7

Aandachtspunt voor de gemeenteraad en college:

Kom - in het verlengde van voorgaande aandachtspunten - tot afspraken over de toekomstige inzet van instrumenten om de volksvertegenwoordigende rol te versterken.

Overwegingen:

- Op het niveau van de raad worden weinig instrumenten ingezet.
- Er zijn veel mogelijkheden beschikbaar, zoals in paragraaf 4.3 is gezien. Vooral instrumenten als wijkbezoeken, thema-avonden en een digitaal burgerpanel worden nogal eens genoemd als mogelijkheid om de opvattingen van inwoners te achterhalen.

Uitwerking:

- Neem dit punt expliciet mee in te organiseren bijeenkomsten of in een eventueel in te stellen werkgroep, zoals onder 5.1 genoemd.

De RKC acht het van groot belang dat voornoemde aandachtspunten worden uitgewerkt. Op basis van een nadere discussie kunnen de aanbevelingen een doorvertaling krijgen in een uitvoeringsprogramma 'versterking lokale democratie'.

Inwoners krijgen daarmee meer mogelijkheden hun inbreng te hebben en het functioneren van de raad als volksvertegenwoordiger is daarmee gediend.

De RKC is zich ervan bewust dat dit geen gemakkelijke, maar wel een noodzakelijke weg is om de lokale democratie te versterken en het bestuur in een netwerkgemeente te vernieuwen.

BIJLAGEN.

OVERZICHT VAN GEÏNTERVIEWDE PERSONEN

Veldhovens inwoners:

- 8 gesprekken met vertegenwoordigers van 'Veldhoven aan tafel' en wijkplatforms
- Een aantal personen, met wie in het centrum van Veldhoven korte straatinterviews zijn gehouden.

Griffie Veldhoven: de griffier

Vertegenwoordigers van de raadsfracties van:

BURGERPARTIJ VELDHOVEN

CDA

D66

GBV

PvdA

SENIOREN VELDHOVEN

VSA

VVD